

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa-Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S., Dyrektorowi Izby Skarbowej w K. i Prokuratorowi Rejonowemu w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt II C 272/15,

1) oddala apelację;

2) nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego;

3) przyznaje radcy prawnemu P. P. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach) 9 225 (dziewięć tysięcy dwieście dwadzieścia pięć) złotych, w tym 1 725 (tysiąc siedemset dwadzieścia pięć) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Kurpierz
----------------------	---------------------	---------------------

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 października 2016r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo

A. P. (1) wniesione przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w S., Dyrektorowi Izby Skarbowej w K. i Prokuraturze Rejonowej w S. o zapłatę odszkodowania w kwocie 3.756.879,99zł i zadośćuczynienia w kwocie 108.000zł wywodzone z faktu wszczęcia i prowadzenia przeciwko powodowi postępowań podatkowych i karnych mimo braku dowodów popełnienia przestępstwa. Nie obciążył powoda kosztami procesu i orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, że powód prowadził działalność gospodarczą indywidualnie oraz z matką A. P. (2) w formie spółki cywilnej (...). Zajmował się sprzedażą paliwa i węgla, prowadził stację paliw w S., bar szybkiej obsługi przy tej stacji paliw, restaurację (...) w S. i restaurację (...) w Z.. Budynki stacji paliw, baru, restauracji, jak również ich wyposażenie, w tym zbiornik na gaz, dwa zbiorniki na paliwa płynne były przedmiotem własności powoda, natomiast grunt był dzierżawiony od innej osoby. Z działalności tej powód osiągał znaczne dochody pozwalające powodowi i jego rodzinie na wysoki standard życia. Wyniki kontroli podatkowej przeprowadzonej na przełomie sierpnia i września 2004r. doprowadziły do wszczęcia wobec powoda i jego rodziców postępowań podatkowych, które objęło okresy: od stycznia 2002r. do listopada 2002r., od lutego 2003r. do kwietnia 2003r., od czerwca 2003r. do lipca 2003r., od września 2003r. do grudnia 2003r. oraz od stycznia 2004r. do lipca 2004r. W dniu 24 lutego 2005r. Naczelnik Urzędu Skarbowego wydał decyzje określające prawidłową wysokość podatku od towarów i usług, obciążającego powoda i spółkę cywilną (...) za wyżej wymienione okresy. Decyzje te zostały utrzymane w mocy decyzjami Dyrektora Izby Skarbowej z 17 lutego 2006r. Podstawą ich wydania było stwierdzenie nieprawidłowości rozliczenia podatku od towarów i usług, a w szczególności odliczenia od podatku należnego podatku naliczonego wynikającego z faktur wystawionych przez podmioty nie będące podatnikami podatku od towarów i usług, tj. przez (...) s.c. A. F., P. K., W. P., E. L.; przez A. F. prowadzącego Zakład Remontowo - Budowlano – Transportowy oraz przez A. F. prowadzącego Przedsiębiorstwo Handlowo- Budowlano - Transportowe (...). Od decyzji Dyrektora Izby Skarbowej powód nie wniósł skargi do sądu administracyjnego. 29 marca 2005r. wystawione zostały przeciwko powodowi tytuły wykonawcze obejmujące zaległości podatkowe w wysokości 952.588zł. W oparciu o nie wyegzekwowano jedynie 1.685,20zł, postępowania egzekucyjne co do dalszych kwot zostały umorzone jako bezskuteczne decyzjami z 27 kwietnia 2006r. i 5 lipca 2006r. Wszczęte przeciwko powodowi dochodzenie o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 1 k.k.s w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. zostało włączone do śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w S. (sygn.. 2 Ds. 274/05). Powodowi przedstawiono zarzut, że wprowadził w błąd pracowników urzędu skarbowego w ten sposób, że przedłożył deklaracje VAT-7 sporządzone na podstawie stwierdzających nieprawdę faktur VAT na zakup paliwa wystawionych przez A. F., czym doprowadził Skarb Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w postaci nienależnie wyliczonego zwrotu podatku od towarów i usług w wysokości 912.217zł, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 i § 3 w zw. z art. 294 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. W toku tego postępowania - w ramach zabezpieczenia - zajęto wierzytelności powoda z rachunku bankowego i mienie powoda. 18 kwietnia 2005r. powód został tymczasowo aresztowany na 72 godziny, a wobec jego rodziców A. P. (2) i M. P. tymczasowe aresztowanie było stosowane od 18 kwietnia 2005r. do 11 sierpnia 2006r. Powód nie uzyskał zgody na widzenie z rodzicami. Postanowieniem z 26 kwietnia 2005r. dokonano zabezpieczenia majątkowego na poczet grożącej powodowi kary grzywny oraz roszczenia o naprawienie szkody w wysokości 912.217zł - nieruchomości powoda została obciążona hipoteką przymusową kaucyjną do kwoty 917.410zł. Prokurator wniósł przeciwko powodowi akt oskarżenia 30 września 2005r. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt II K 439/07. Wyrokiem z 5 listopada 2009r. Sąd Rejonowy w S. uznał powoda za winnego popełnienia czynu z art. 76 § 1 k.k.s, natomiast w pozostałym zakresie postępowanie zostało umorzone. Na skutek apelacji wniesionej przez powoda, Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z 8 kwietnia 2010r., sygn. akt XXIII Ka 164/10, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, który wyrokiem z 5 marca 2012r., sygn. akt II K 25/10 uniewinnił powoda od popełnienia zarzucanych mu czynów. Po uchyleniu wyroku, toku ponownego postępowania główny świadek oskarżenia – A. F. zmienił zeznania, które pierwotnie obciążały powoda, a następnie uniemożliwiły ustalenie, że powód działał z zamiarem wprowadzenia w błąd organu podatkowego i

narażenia na nienależny zwrot podatkowej należności publicznoprawnej, a nie tylko ze świadomością możliwości takiego działania. Po uprawomocnieniu się wyroku uniewinniającego rodzice powoda uzyskali zadośćuczynienia za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie - A. P. (2) w kwocie 100.000zł, a M. P. w kwocie 126.000zł.

Sąd Okręgowy ustalił również, że 31 sierpnia 2005r. spółka cywilna (...) s.c. (...) zakończyła działalność i została wykreślona z ewidencji działalności gospodarczej. Na skutek zajęć egzekucyjnych powód utracił płynność finansową, nie był w stanie regulować płatności za dostarczane paliwo, ani zobowiązań podatkowych. Na skutek tych zajęć i tymczasowego aresztowania powód utracił renomę i zaufanie kontrahentów. Brak płynności finansowej powodował przestoje w działalności stacji paliw i drastyczny spadek dochodów. Spadły też dochody, jakie przynosiła restauracja. W 2005r. sprzedał stację paliw M. G.. Po zmianie właściciela stacji paliw zaczęły stopniowo wzrastać. Powód podjął pracę w ramach stosunku pracy. Do chwili obecnej nie prowadzi działalności gospodarczej. Znacząco obniżył się standard życia jego i rodziny. W czasie, gdy toczyło się postępowanie karne powód próbował znaleźć nabywcę nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), w celu uzyskania środków finansowych na spłatę zobowiązań podatkowych. Przeszkodą w sprzedaży było objęcie tej nieruchomości zabezpieczeniem i ustanowienie nań hipoteki kaucyjnej. Nieruchomości tej nie udało się również sprzedać w drodze licytacji komorniczej.

Poddając powyższe ustalenia ocenie prawnej Sąd Okręgowy nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczeń. Podkreślił, że początek biegu trzyletniego przedawnienia określony w art. 442¹ § 1 k.c. należy liczyć od chwili zaistnienia łącznie dwóch przesłanek, a mianowicie od ujawnienia się szkody oraz dowiedzenia się o osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Stwierdził, że o powstaniu szkody powód powziął wiadomość dopiero z chwilą uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 kwietnia 2012r., II K 257/10 uniewinniającego go i jego rodziców od wszystkich stawianych zarzutów, a jako, że pozew inicjujący sprawę został wniesiony 8 kwietnia 2015r., to roszczenia nim objęte nie są przedawnione. Przyjął, że podstawą prawną obu dochodzonych pozewem roszczeń jest art. 417§1 k.c., który stanowi, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, ponieważ normowany nim obowiązek naprawienia szkody obejmuje zarówno szkodę majątkową, jak i niemajątkową. Podkreślił, że przesłankami tej odpowiedzialności są: niezgodne z prawem zdarzenie powodujące szkodę, wystąpienie uszczerbku majątkowego po stronie powoda i adekwatny związek przyczynowy pomiędzy tym zdarzeniem, a szkodą oraz, że przesłanki te muszą zostać spełnione kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia - zgodnie z art. 6 k.c. - spoczywa na stronie powodowej.

Sąd Okręgowy stwierdził, że już pierwsza z tych przesłanek nie została wykazana, ponieważ czynności organów ścigania i organów podatkowych, w których powód upatrywał zdarzenia wywołującego szkodę nie były bezprawne, przeciwnie podjęte zostały w ramach wypełniania przez te organy obowiązków ustawowych. Organy ścigania miały bowiem podstawę do wszczęcia i prowadzenia przeciwko powodowi postępowania karnego w związku ze złożeniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa doprowadzenia Skarbu Państwa do niekorzystnego rozporządzenia mieniem wskutek posłużenia się przez powoda fakturami potwierdzającymi nieprawdę, jak i do zastosowania wobec powoda środków zabezpieczenia majątkowego i zapobiegawczego. Sąd Okręgowy podkreślił, że jeżeli organ procesowy dysponuje informacją o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa to powinien podjąć postępowanie. Uznał, że czynności procesowe i decyzje Prokuratora podejmowane były w granicach określonych przepisami kodeksu postępowania karnego i ustawy z 20 czerwca 1985r. o Prokuraturze oraz, że powód nie udowodnił, by prokurator dopuścił się działań, bądź zaniechań stanowiących oczywiste i rażące naruszenie prawa, mogące stanowić podstawę dla dochodzonego roszczenia odszkodowawczego. Podkreślił, że dopiero zmiana zeznań świadka A. F., dokonana w toku ponownego rozpoznania sprawy, stanowiła podstawę dla wydania orzeczenia uniewinniającego powoda od zarzucanego mu czynu. Nie dopatrywał się też Sąd Okręgowy bezprawności w działaniach organów podatkowych - Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. oraz Dyrektora Izby Skarbowej w K.. Podkreślił, że podjęte przez te organy czynności, a w szczególności wydane przez nie decyzje określające wysokość należnego podatku od towarów i usług posiadają walor ostatecznych i brak jest jakiegokolwiek dowodu na to, że postępowanie podatkowe, które doprowadziło do ich wydania prowadzone było w sposób nieprawidłowy. Sąd Okręgowy uznał, że skoro działania organów ścigania i organów podatkowych nie były bezprawne, to bezprzedmiotowa staje się analiza

pozostałych przesłanek warunkujących przypisanie pozwanym jednostkom odpowiedzialności odszkodowawczej i na tej podstawie, w oparciu o art. 417 §1 k.c. oddalił powództwo.

Roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę, wywodzone nie tylko z regulacji art. 417§1 k.c., lecz alternatywnie także z regulacji art. 23 k.c., 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i art. 445 k.c. także oddalił. Krzywda ta miała zostać powodowi wyrządzona przez bezpodstawne wszczęcie przeciwko niemu i jego rodzicom postępowań karnych i podatkowych oraz ujawnić się: w naruszeniu dóbr osobistych powoda jako przedsiębiorcy w postaci czci i dobrego imienia; w pogorszeniu się życia rodzinnego i osobistego powoda, w odczuwaniu stałego olbrzymiego stresu wywołanego długotrwałą rozłąką powoda z rodzicami, złym stanem zdrowia rodziców spowodowanym tymczasowym aresztowaniem i procesem oraz znacznym pogorszeniem się sytuacji materialnej. Sąd Okręgowy podkreślił, że fakt prowadzenia przeciwko powodowi i jego rodzicom postępowania karnego i związane z tym postępowaniem niedogodności, takie jak izolacja od rodziców, wdrożenie środków mających na celu zabezpieczenie grożącej powodowi grzywny są tożsame z naruszeniem dóbr osobistych, lecz nie stanowią podstawy odpowiedzialności pozwanej Prokuratury. Odnosząc się do wydzwisku procesu karnego toczącego się przeciwko powodowi i jego rodzicom przez kilka, w którym ostatecznie powód i jego rodzice zostali uniewinnieni zaznaczył, że choć powód ma poczucie krzywdy i utracił zaufanie w najbliższym otoczeniu oraz jako partner biznesowy, to wniesienie przez Prokuratora aktu oskarżenia i popieranie tego aktu w toku dalszego postępowania w ramach określonej przez ustawodawcę procedury nie stanowi bezprawnego działania w rozumieniu art. 24 § 1 k.c., które mogłoby naruszyć dobro osobiste osoby fizycznej. Podkreślił, że nawet błędne zastosowanie prawa materialnego przez organ władzy publicznej w toku przewidzianego przez prawo postępowania, nie jest równoznaczne z naruszeniem dóbr osobistych strony tego postępowania. Stwierdził, że celem przepisów o ochronie dóbr osobistych jest obrona osoby fizycznej lub prawnej jedynie przed działaniami bezprawnymi oraz, że nawet przy założeniu, że wszczęcie i prowadzenie postępowania karnego wiązało się w pewnym zakresie z naruszeniem dóbr osobistych powoda, odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa nie zachodzi z uwagi na brak bezprawności działania po jego stronie. Podsumowując, uznał, że powództwo o zadośćuczynienie nie zasługuje na uwzględnienie wobec nie wykazania przez powoda przesłanek odpowiedzialności pozwanego z art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. i art. 445 k.c. Kierując się zasadą słuszności, Sąd Okręgowy – w oparciu o art. 102 k.p.c.- nie obciążył powoda kosztami procesu, a to z uwagi na charakter sprawy i okoliczności faktyczne stanowiące podstawę dochodzonego roszczenia. Kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu przez radcę prawnego przyznał zgodnie z § 15 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w wysokości 150% stawki minimalnej wynoszącej 7.200zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił, że Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa procesowego i materialnego:

- art. 233 §1 k.p.c. i art. 328§2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i wyprowadzenie z jego analizy wniosków sprzecznych z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego i uznanie, że powód nie wykazał, by pozwani (osoby działające w imieniu pozwanych) dopuścili się wobec powoda działań o charakterze bezprawnym, a także, że powód nie wykazał, iż spełnione zostały przesłanki merytoryczne odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa,

- art. 233 §1 k.p.c., art. 217§ 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 278 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie w sprawie dowodu z opinii biegłego specjalisty ds. księgowości, finansów i marketingu w celu ustalenia rzeczywistej wartości należnego powodowi odszkodowania (w tym utraconych korzyści) związanego z koniecznością zlikwidowania działalności gospodarczej prowadzonej przez powoda indywidualnie i w formie spółki cywilnej, mimo że powód taki wniosek zgłosił dla poparcia wyliczeń wskazanych w pozwie, a także z uwagi na fakt, iż dowód ten dotyczył okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, które nie zostały dostatecznie wyjaśnione;

- art. 417² k.c. przez jego niezastosowanie, pomimo powołania się przez powoda na ten przepis, jako jedną z podstaw roszczenia, a w konsekwencji brak uznania, że okoliczności sprawy uzasadniają przyznanie powodowi z uwagi na względy słuszności odszkodowania za szkody majątkowe i zadośćuczynienia za krzywdy niemajątkowe, wynikające z wykonywania władzy publicznej i pozbawienia powoda możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, co doprowadziło do wymiernych szkód oraz znacznego pogorszenia sytuacji życiowej jak i materialnej powoda;

- art. 233 §1 k.p.c. i art. 328§2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i wyprowadzenie z jego analizy wniosków sprzecznych z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego i nie uznanie, że na skutek działań organów państwowych powód poniósł szkodę i doznał krzywdy, a także nie uznanie, że zasady słuszności uzasadniają przyznanie powodowi odszkodowania za szkody i zadośćuczynienia za krzywdy wyrządzone w związku z wykonywaniem władzy publicznej,

- art. 328§2 k.p.c. przez niewyjaśnienie przyczyn nie zastosowania art. 417² k.c.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji, jako bezzasadnej i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wbrew wywiodom apelującego uzasadnienie Sądu Okręgowego spełnia wymogi określone w art. 328§2 k.p.c. Zarzut naruszenia tego przepisu byłby bowiem zasadny tylko wówczas, gdyby uzasadnienie Sądu pierwszej instancji uniemożliwiło Sądowi odwoławczemu dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca. Przeciwnie uzasadnienie pozwalało na pełną kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku.

Wbrew też wywiodom apelacji ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym i były wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy. Wobec prawidłowego stwierdzenia braku podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych zbędne było bowiem przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego specjalisty ds. księgowości, finansów i marketingu dla zweryfikowania wartości wyliczonej przez powoda w pozwie szkody. Sąd Okręgowy trafnie, kierując się względami ekonomiki procesowej i dyspozycją art. 227 k.p.c. ograniczył postępowanie dowodowe do faktów, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a oceniając wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego nie naruszył art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Stąd też ustalenia Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, podziеляjąc też w pełni ich ocenę prawną i podkreślając, że ustalenie sądu, czy czynności wszczęcia i prowadzenie postępowania karnego i postępowania podatkowego były bezprawne wykracza poza materię ustaleń faktycznych, są to już bowiem rozważania prawne dokonywane w świetle wyników zebranego w sprawie materiału dowodowego (różnią się od wskazanej w art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów) i stanowią materię ewentualnego naruszenia prawa materialnego w postaci błędnego zastosowania, bądź niezastosowania normy prawa, będącej źródłem określonego roszczenia - w rozpatrywanej sprawie art. 417§1 k.c.

Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że we wszczęciu i prowadzeniu przeciwko powodowi postępowań podatkowych i karnych nie sposób dopatrzeć się bezprawności. Postępowanie podatkowe zostało wszczęte wskutek kontroli podatkowej przeprowadzonej na przełomie sierpnia i września 2004r. Podstawą jego wszczęcia było stwierdzenie, że powód rozliczając podatek od towarów i usług nieprawidłowo ujmował faktury wystawione przez podmioty nie będące podatnikami tego podatku. Okoliczność ta jest bezsporna. Od odpowiedzialności za zapłatę podatku od towarów i usług w prawidłowej wysokości w świetle obowiązujących przepisów podatkowych nie zwalnia powoda fakt, że jego kontrahent nie był podmiotem uprawnionym do wystawienia faktur uprawniających do obniżenia podatku należnego o podatek naliczony. Decyzje podatkowe określające prawidłową wysokość podatku zostały wydane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. 24 lutego 2005r., a odwołanie od tych decyzji Dyrektor Izby Skarbowej rozpoznał 17 lutego 2006r. Postępowanie podatkowe nie toczyło się przewlekłe. Jego wynik przesądza w sposób ostateczny wysokość

zaległości podatkowych powoda z tytułu podatku od towarów i usług, a dokonane w toku egzekucji administracyjnej zajęcia egzekucyjne zmierzające do wyegzekwowania tych zaległości znajdowały podstawę w przepisach Ordynacji podatkowej, ustawy o podatku od towarów i usług i ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Postępowanie egzekucyjne było wszczęte i prowadzone prawidłowo, tytuły wykonawcze wystawione w oparciu o decyzje podatkowe nie zostały wyeliminowane z obrotu prawnego, a powód nie uzyskał prejudykatu w postępowaniu administracyjnym, ani sądownoadministracyjnym, pozwalającego na stwierdzenie, że postępowanie podatkowe prowadzone było nieprawidłowo, a ostatecznie nawet nie kwestionuje prawidłowości określenia obciążającego go zobowiązania podatkowego. Ponadto twierdzenie powoda, że postępowanie podatkowe doprowadziło go do utraty płynności finansowej nie wytrzymuje krytyki w świetle ustalenia, że w jego toku z kwoty blisko 1 mln zł zaległości podatkowych wyegzekwowano tylko 1.685,20zł. Podsumowując, w okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy miał pełne podstawy ku temu, by przyjąć, że wszczęcie postępowania podatkowego, jego prowadzenie i podjęte w jego toku czynności egzekucyjne, a w szczególności zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego i u kontrahentów, zajęcia ruchomości i gotówki (utargów) nie były bezprawne.

Trafnie też Sąd Okręgowy nie dopatrył się bezprawności we wszczęciu i prowadzeniu postępowania karnego oraz w stosowaniu w toku tego postępowania środków zapobiegawczych i zabezpieczających grożącą grzywnę i obowiązek naprawienia szkody. Prokurator, prowadząc postępowanie przygotowawcze i formułując akt oskarżenia nie działał bezprawnie, przeciwnie działał zgodnie z przyznanymi mu uprawnieniami, w oparciu o treść zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przez powoda przestępstwa, okoliczności sprawy i zebrane wówczas dowody. Wszczęcie i prowadzenie postępowania karnego w stosunku do oznaczonej osoby może być uznane za bezprawne, tylko wtedy gdy brak jest oczywistych podstaw do jego wszczęcia i prowadzenia. Zarzucane powodowi czyny były penalizowane, a Prokurator dysponował obciążającymi powoda dokumentami – deklaracjami podatkowymi, uszczuplającymi podatek należny Skarbowi Państwa w kwocie sięgającej 1 mln zł oraz obciążającymi powoda zeznaniami świadka A. F.. Postępowanie karne nie zostało zatem wszczęte i nie było prowadzone przeciwko powodowi mimo braku dowodów uprawdopodobniających popełnienie przestępstwa. Legalności wszczęcia i prowadzenia postępowania karnego nie podważa fakt zakończenia go wyrokiem uniewinniającym powoda. Co ważne, wykonując rolę organów ścigania i oskarżyciela prokurator stosował jedynie obowiązujące go przepisy kompetencyjne i proceduralne, nie stosował przepisów prawa materialnego – przepisy prawa materialnego jedynie powoływał w ramach opisu przestępstwa, co do które istniało podejrzenie popełnienia. Nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje też trafnie zaakcentowana przez Sąd Okręgowy okoliczność, że podstawę wydania wyroku uniewinniającego stanowiła zmiana zeznań świadka A. F..

Zatem wobec braku bezprawności wszczęcia i prowadzenia przeciwko powodowi postępowania podatkowego i postępowania karnego oraz braku bezprawności podjętych w tych postępowaniach czynności egzekucyjnych, zapobiegawczych i zabezpieczających, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował art. 417 §1 k.c. i oddalił powództwo. Dyspozycje art. 417 §1 k.c. i art. 417² k.c. są rozłączne, w tym znaczeniu, że pierwszy z nich znajduje zastosowanie w przypadku niezgodnego z prawem działania lub zaniechania władzy publicznej, zaś drugi w przypadku zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. Pierwszy uprawnia osobę poszkodowaną do żądania naprawienia szkody majątkowej i zadośćuczynienia za krzywdę niemajątkową, a drugi tylko do zadośćuczynienia za krzywdę na osobie. Tym samym nie może powód zasadnie wywodzić, że Sąd Okręgowy naruszył art. 417² k.c. oddalając jego roszczenie majątkowe o zapłatę odszkodowania w kwocie 3.756.879,99zł, stanowiącej m.in. równowartość dochodu jaki powód mógłby uzyskać z prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, gdyby nie musiał jej zlikwidować i odsetek jakie, by go nie obciążały, gdyby spłacił swe zobowiązania w terminie, ponieważ przepis (...) k.c. nie stanowi podstawy prawnej rozstrzygnięcia o takim żądaniu.

Natomiast odnośnie do żądania zadośćuczynienia wywodzonego alternatywnie z art. 417² k.c., przy przyjęciu, że wszczęcie i prowadzenie postępowań podatkowego i karnego nie było bezprawne, to w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że powód nie przejawiał inicjatywy dowodowej ukierunkowanej na wykazanie odniesionego uszczerbku na zdrowiu, w szczególności nie wykazał, że stres, na który był narażony wywołał taki uszczerbek. Trafnym zatem było oddalenie powództwa o zadośćuczynienie także w oparciu o art. 417² k.c. Wymienione

przez powoda krzywdy niemajątkowe Sąd Okręgowy trafnie rozpatrywał także w kategoriach naruszenia dóbr osobistych: wolności, czci, dobrego imienia, także zdrowia, prawa do niezakłóconego życia rodzinnego, prawa do bezpieczeństwa finansowego. Zasadnie też stwierdził, że skoro prowadzenie przeciwko powodowi postępowania podatkowego, a następnie postępowania egzekucyjnego, jak i prowadzenie postępowania karnego i stosowanie środków zapobiegawczych i zabezpieczających choć już ze swej istoty wkraczało w sferę dóbr osobistych powoda, było wyrazem dopuszczalnej i dozwolonej przez prawo represji. Konstatacja ta prowadziła do wniosku, iż powództwo nie znajduje usprawiedliwionych podstaw także w regulacji art. 24 k.c. w zw. z art. 445 i 448 k.c.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. Ważąc na charakter sprawy, subiektywnie uzasadnione przekonanie powoda o zasadności powództwa oraz sytuację materialną powoda, Sąd Apelacyjny zastosował art. 102 k.p.c. i nie obciążył powoda kosztami procesu. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi przez radcę prawnego z urzędu, Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o art. 22³ ustawy z 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016r., poz. 233) w zw. z §4 pkt. 8 i § 16 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016r., poz. 1715).

SSA Joanna Naczyńska SSA Piotr Wójtowicz SSA Joanna Kurpierz